

Μνήμη του Αγίου των Ελληνικών Γραμμάτων,

Ιανουαρίου

Μνήμη του Αγίου των Ελληνικών Γραμμάτων,

Αλεξάνδρου Παπαδιαμάντη,

του εκφραστή της Ορθόδοξου Παραδόσεως και ένθεης πτωχείας

Στην εποχή μας, που οι αυθεντικοί λογοτέχνες αποτελούν είδος σε ανεπάρκεια και τα υψηλά πνευματικά αναστήματα συμπαρασύρονται από το ρεύμα των πονηρών

ημερών μας, η προβολή μιας αυθεντίας των γραμμάτων, ενός αγίου κοσμοκαλόγερου, που το κορυφαίο του έργο είναι γνωστό και έξω από τα σύνορα της χώρας μας, όπως είναι ο μεγάλος Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, είναι επιβεβλημένη. Ο μεγάλος Σκιαθίτης λογοτέχνης έζησε την εκούσια φτώχεια για να μπορέσει να τραγουδήσει με την πέννα του τα πάθια και τους ατέλειωτους καημούς του κόσμου.

Στὰ Παπαδιαμαντικά κείμενα προβάλλεται ο λαός του Θεού, που πορεύεται μέσα στην κοσμική ματαιότητα, για να κάνει τον κόσμο Εκκλησία, για να θεώσει τον άνθρωπο. Καταγράφει τα πάθια και τους καημούς, που δεν έχουν τελειωμό. Και με την καταγραφή αυτή ο ίδιος ο συγγραφέας δε μένει απαθής, αλλά συγκλονίζεται απ' αυτά, που γίνονται και δικά του πάθη, αφού ζει βιωματικά την Εκκλησία. Σ' αυτήν όλοι έχουν τη θέση τους και όλοι καταξιώνονται, όταν αγωνίζονται για την απόκτηση της αρετής. Το μεγάλο μυστήριο που ιερουργείται στα κείμενα του Παπαδιαμάντη είναι η μεταμόρφωση των ανθρώπων του κόσμου και της ανθρώπινης κοινωνίας σε ευχαριστιακή σύναξη και θεανθρώπινη κοινότητα. Ίσως μονάχα το λογοτεχνικό χάρισμα και η συνέπεια της ζωής του κυρ Αλέξανδρου, που συνδύαζε αγωνιστικό πνεύμα, ταπείνωση και θείο φωτισμό, μπορούν να καταγράψουν και να φανερώσουν αυτή τη μεγάλη δυνατότητα της αγιότητας, το πως, δηλαδή, ένας κόσμος πεπερασμένος γίνεται αιώνιος και μια κοινωνία πόνου και δακρύων μεταβάλλεται σε ευχαριστιακή κοινότητα αγιωσύνης.

Όλο το έργο του κυρ Αλέξανδρου αποπνέει το άρωμα της Ορθοδόξου Εκκλησιαστικής Παραδόσεως. Το άρωμα των Κολλυβάδων ευωδίασε το έργο του και η φλόγα του ήθους και της «εν Χριστώ ζωής», που στοχεύει στη σωτηρία των ψυχών, κατέφλεξε την καρδιά του, φώτισε το νου του και κίνησε τη γραφίδα του, για να περάσει μέσα από αυτή τις γνήσιες Ορθόδοξες Κολλυβάδικες αξίες. Ο Μητροπολίτης Ναυπάκτου κ. Ιερόθεος σε πρόσφατο Συνέδριο σημείωσε : Ο Παπαδιαμάντης έζησε στην ζωή του με πόνο, που θεραπεύει την καρδιά, με βαθυτάτη αυτομεμψία και μάλιστα είχε την τόλμη να την γράφη, έζησε με υψηλό αίσθημα δικαιοσύνης, με έντονη ξενιτεία, που αυξανόταν με τις αναμνήσεις της παιδικής του ηλικίας μέσα σε μια ιερατική οικογένεια και μία λατρευτική και θεραπευτική κοινότητα. Ο αείμνηστος Φιλόθεος Ζερβάκος θα γράψει για τον Παπαδιαμάντη: «Εγύρισα όλες τας Μονάς της Ελλάδος, του Αγίου Όρους, της Παλαιστίνης, του Σινά. Ευρήκα καλογήρους, ιερομονάχους, μοναχούς, αλλά πτωχούς και ακτήμονας ωσάν τον Παπαδιαμάντην πάνυ ολίγους...».

Έζησε, λοιπόν, με πόνο, αλλά και όταν ήλθε η ώρα να φύγει από τον κόσμο αυτό, κοιμήθηκε εξομολογημένος και χριστοφόρος και με προσευχή, ταπείνωση, μετάνοια και κατάνυξη έψαλλε με πόνο το δοξαστικό της Παραμονής των Θεοφανείων, «Την χείρά σου την αφαμένην την ακήρατον Κορυφήν του Δεσπότου, μεθ ἧς και δακτύλω αυτόν ημίν καθυπέδειξας, έπαρον υπέρ ημών προς αυτόν,

Βαπτιστά, ως παρρησίαν έχων πολλήν». Το Ορθόδοξο τέλος του ήταν μια ακόμη απόδειξη της ζωής του και της βιωματικής του Ορθοδόξου παραδόσεως. Η Αγία του ψυχή φτερούγησε, για να τη στεφανώσει ο Χριστός μας, του οποίου την πτωχεία αγάπησε, και να τον εισαγάγει στην ουράνια Βασιλεία Του, «ένθα ουκ έστι πόνος, ου λύπη ου στεναγμός, αλλά ζωή ατελεύτητος».

Ή οσιακή βιοτή του κυρ Αλέξανδρου κίνησε τη γραφίδα του μεγάλου μας λογοτέχνη και ποιητή, του, τώρα ομότιμου, Καθηγητή της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Π. Β. Πάσχου στη σύνθεση Ακολουθίας προς αυτόν, Ακολουθία ήδη δημοσιευμένη από το 1981 στο βιβλίο του «Παπαδιαμάντεια». Σ' αυτήν εξαιρείται το ταπεινό, Ορθόδοξο φρόνημα του Σκιαθίτη διηγηματογράφου καθώς και η προσφορά του στα ελληνοχριστιανικά γράμματα. Γιατί τον θεωρεί Άγιο; Μα, γιατί, όπως αναφέρει και ο φιλόσοφος Χρήστος Γιανναράς (Χρήστου Γιανναρά, Αλήθεια και Ενότητα της Εκκλησίας, Εκδόσεις Γρηγόρη, β έκδοση 1997): «Η Εκκλησία δεν ανακηρύσσει τους Αγίους με μέτρα ηθικής τελειότητας. Στα πρόσωπα των Αγίων δεν βλέπει η Εκκλησία τα κοσμικά πρότυπα ενός άψογου ηθικού βίου, αλλά βλέπει την ενσάρκωση της αλήθειας της, την ένσαρκη μαρτυρία της σωτηρίας, τους πρώτους καρπούς της Βασιλείας του Θεού, τις «απαρχές» της ζωής, προς την οποία ολόκληρη η Εκκλησία οδεύει. Η ατομική αρετή δεν συνιστά αγιότητα αν δεν υπηρετεί τη φανέρωση και μαρτυρία της Εκκλησίας. Ενώ η μετάνοια του Ληστή την τελευταία στιγμή της ζωής του, χωρίς καμιά ορθολογική επανόρθωση των κακουργημάτων του βίου του, τον αναδειχνει Άγιο της Εκκλησίας μας, υπόδειγμα και μέτρο του «καινού τρόπου της υπάρξεως», της ερωτικής επιστρεπτικής φοράς του ανθρώπου στο Θεό, πρώτο πολίτη της Βασιλείας».

Ό τάφος του κυρ Αλέξανδρου απλός και απέριττος, όμοιος με την απλή και απέριττη ζωή του, βρίσκεται στο Κοιμητήριο της Σκιάθου και η τιμία του κάρα θησαυρίζεται στο Νάρθηκα του Ναού του Γενεσίου της Παναγίας μας, της γνωστής Παναγίας της Λιμνιάς. Το ξύλινο, απέριττο και αυτό κιβώτιο που την περιέχει έχει γραμμένο απ' έξω το γνωστό δίστιχο του ποιητή μας Μιλτιάδη Μαλακάση για τον Παπαδιαμάντη, που περικλείει σε ένα ολιγόστιχο αφιέρωμά του όλο το μεγαλείο του μεγάλου μας κυρ Αλέξανδρου, το Ορθόδοξο λογοτέχνη, του Αγίου των ελληνικών γραμμάτων Παπαδιαμάντη:

Ο κάθε στοχασμός σου
ασμάτων άσμα.
Στον κόσμο το δικό σου
κόσμος το κάθε πλάσμα.

Απολυτίκιον. Ήχος πλ. α . Τον Συνάναρχον Λόγον.

Σκιαθίων το εύχος, σεμνόν Αλέξανδρον,
ελληνικής γραμματείας
θεοειδή κορυφήν
και Αγίου Ελισσαίου ψάλτην ήδιστον,
ως των αυτού αναγνωστών
ελατήρα προς λαμπράς
επάλξεις ηθών πατρώων
και ταπεινώσεως άνθος
ανευφημήσωμεν μυρίπνοον.

Μεγαλυνάριον.

Χαίροις, ταπεινώσεως ο λειμών,
ήθους Ορθοδόξου
φιλοσίου ο ακρεμών,
χαίροις, αφανείας,
Αλέξανδρε, το γέρας,

γραμμάτων μυροθήκη,
εύχος Σκιάθιον.

Δρ Χαραλάμπης Μ. Μπούσιας,
Μέγας Υμνογράφος της των Αλεξανδρέων Εκκλησίας